

Christophe, Mon en Peter Bernaerts. — © Nattida-Jayne Kanyachalao

Veilingmeester Mon Bernaerts en zonen Peter en Christophe: “We hadden vroeger kletterende ruzies op restaurant”

Veilingmeester Mon Bernaerts had er nooit op durven hopen dat zijn zonen Peter en Christophe zijn levenswerk zouden voortzetten. Van een bijna failliet veilinghuis begin jaren negentig, is Bernaerts met 4 miljoen euro omzet per jaar (hamerprijs totaal 2022: 5.427.840 euro) ondertussen een vaste waarde in België en ver daarbuiten. Maar dat betekent niet dat het succes is komen aanwaaien, weten Peter en Christophe. “We hebben ook leren omgaan met tegenslagen. Dat is onze rijkdom.”

Maike Floor

Vandaag: veilingmeester Mon Bernaerts en zonen Peter en Christophe.

Mon Bernaerts (79) zit al klaar op de zonnige binnenplaats van het veilinghuis in de Verlatstraat op het Antwerpse Zuid, als eerste. Netjes in pak, ook al is het in de 20 graden, met een koffietje voor zich. Binnen zijn medewerkers de objecten aan het klaarzetten voor de volgende tentoonstelling. “Ik ben net gaan rond snuisteren”, vertelt Mon. “Dan bloedt mijn hart toch een beetje. Ik heb sinds 1970 tussen kunst en antiek gewerkt, eerst in Lier en Mechelen en daarna in Antwerpen. Ondertussen ben ik de CEO met te weinig aandelen”, zegt hij lachend.

79 jaar is hij ondertussen, de eerste veilingmeester die erin slaagde om het tot BV te schoppen. De man die zo goed als live in het nieuws het beroemde Margritte-schilderij uit de Sabena-veiling afhamerde, die het grote publiek kon enthousiasmeren voor de veilingwereld of ontspannen zijn *parler* deed voor de televisiecamera's.

Peter (51) en Christophe (53), die een paar minuten later aanschuiven, hebben dezelfde flair als hun vader. Netjes in pak, maar toch nonchalant verschijnen ze op de binnenplaats waar binnenkort een vijver zal komen om de ergste zomerhitte af te koelen. En misschien nog wat grachtjes, als ze het daar ooit over eens worden. Want hoe hecht hun band ook is, ze zijn het voortdurend oneens. Of het nu over de leeftijd van teckettje Octo gaat of over het aantal roepzalen in Antwerpen in de jaren tachtig, ook discussiëren blijkt in het DNA van de veilingmeesters te zitten.

Hebt u altijd voor ogen gehad dat Peter en Christophe het veilinghuis zouden overnemen?

Mon Bernaerts: “Ik heb er nooit aan gedacht en nooit aan willen denken. Als je jong bent, moet je je eigen interesses volgen. Christophe is wel kunstgeschiedenis gaan studeren, in Louvain-la-Neuve. Toen hij klaar was in 1993, zei hij: ‘Pap, ik ben er.’ Maar toen was het crisis en wist ik ook niet wat de toekomst hem kon bieden. Ik was wel heel trots natuurlijk. Ik heb nog op de veiling afgeroepen: ‘Mijn zoon is afgestudeerd.’”

Christophe: “Ik was voor die studie eerst een jaar naar Frankrijk gegaan, naar Angers, voor een opleiding Culture et Civilisation française. Ik voelde dat ik dat nodig had om los te komen, maar tegelijk hielp ik als kind mijn mama al met de facturen en ging ik graag met papa mee naar klanten.”

Mon: “Ik heb hem daar nooit toe verplicht, hij kwam daar zelf mee.”

Peter: “Ik had helemaal geen plannen om in de zaak te stappen. Ik heb Frans en literatuur gestudeerd en ook nog een jaar boek- en

bibliotheekwetenschappen. Ik wilde mijn eigen antiquariaat openen, zonder papa. Ik herinner me een flagrante ruzie in het Kiekenkot 's nachts.”

Mon: “Toch?”

Peter: “Jij zei: ‘Die naam Bernaerts is er, gebruik die toch.’”

Mon: “Ja, dat was een dolksteek in mijn hart. Ik dacht: hoe dom kun je zijn.”

Peter: “Het compromis was dat ik op de veiling het werk op papier zou verzorgen. Ik had voor mijn eerste veiling grote schragen geplaatst om alles uit te stallen, alsof het een marktje was. Ik werd er een beetje mee uitgelachen. Iedereen was verplicht om van die witte handschoentjes aan te doen als ze iets wilden bekijken. Maar ik had wel stencils van *Bezette Stad* van Paul van Ostaijen.”

Mon, Peter en Christophe Bernaerts. Mon: “Ik heb er nooit aan gedacht en nooit aan willen denken dat mijn zonen het veilinghuis zouden willen overnemen.” — © Nattida-Jayne Kanyachalao

Twijfelde u of het wel zou lukken met de twee zonen in de zaak?

Mon: “Door de economische situatie wel, maar ik dacht: laten we het proberen.”

Christophe: “Mama was een harde werkster, een nuchtere, dat hebben we meegekregen. Elk object dat goed werd afgehamerd was een succesje. Ik herinner me de Lierse zilvercollectie nog die

40.000 euro was geschat en voor krak datzelfde bedrag verkocht geraakte. We zijn elkaar wenend in de armen gevlogen. Maar wat we ook mee kregen: een klant van 100 euro is even belangrijk als een klant van 100.000 euro.”

Peter: “We vochten voor elke vierkante centimeter positie, we hebben ook leren omgaan met het gebrek aan succes. Dat is onze rijkdom geweest.”

Christophe: “Papa voelde heel goed aan wat er werkte: toen Elton John zijn jukebox-collectie verkocht, organiseerde hij een veiling met jukeboxen. Dat kwam op de cover van *De Morgen*, de eerste in kleur: Mon, moneymaker. Voor de opkomst van VTM en sociale media, kon hij al inspelen op wat er publiek leefde. Daarvoor waren veilinghuizen een bestofte bedoening, gesloten, schimmig soms ook.”

Peter: “Papa lag goed bij de media, altijd, omdat zijn verhalen klopten en zijn enthousiasme oprecht was.”

De overstap van Mechelen naar Antwerpen was wel een financieel risico. Een eerdere poging om naar de Meir te verhuizen was mislukt.

Mon: “Ik wilde naar Antwerpen omdat de Antwerpenaar Mechelen links liet liggen en de Brusselaar Mechelen rechts liet liggen. Maar de huurprijzen waren daar wel twee, drie keer zo hoog. Het pand op de Meir lukte niet omdat ik toen nog dacht dat ik Mechelen ook moest aanhouden. Later zijn we voluit voor de Verlatstraat op het Zuid gegaan, dat was toen nog een ruige buurt. Het gebouw kostte 40 miljoen Belgische frank, dat hadden we helemaal niet. Ik had een lening gekregen van een privé-investeerder, want de banken verleenden geen krediet meer, het was wel riskant.”

Christophe: “Ons mama heeft de hele nacht niet geslapen.”

Peter: “Onze ouders waren blut, ze hadden zelfs een put van 20 miljoen frank. Het was wel een soort bluf om er toch voor te gaan. Als kind heb ik dat niet beseft, maar als ik daar nu op terugkijk, bewonder ik hun moed meer en meer. Wij hadden laatst de kans om nog een pand in de straat aan te kopen. We hebben lang getwijfeld, maar we hebben het niet gedaan.”

Mon: “Ik wist dat we kapot zouden gaan als we in Mechelen waren gebleven, ik moest wel.”

Wat hebben jullie vroeger, als kind of als tiener, gemerkt van die economische onzekerheid?

Christophe: “Wij wisten dat wel, maar toch waren we twee koningskinderen. We gingen lang op reis, we kregen grote cadeaus van de Sint, ook als het financieel moeilijk was. We zijn eens anderhalve maand met een Lada door Marokko getrokken. Voor ons was het een schone wereld, ze hebben ons afgeschermd van hun zorgen.”

Peter: “Absoluut, maar we wisten toch veel. In ons huis in Kessel waren geen deuren, dus wij hoorden alle gesprekken, ruzies ook: wie gaat dat betalen. We gingen iedere week op restaurant en dan ging het altijd over zaken, we werden overal bij betrokken. Er was niks anders in ons leven, mama werd er soms zot van. Zij was vooral met de cijfers bezig. Van haar heb ik die angst overgenomen denk ik, de angst om te falen. Zo waren we eens drie weken naar Venetië gegaan, voor de Biënnale. Mama kwam na elf dagen naar huis omdat ze te rusteloos was en opnieuw aan het werk wilde, ook al gingen de zaken toen goed.”

Christophe: “We hebben wel een soort vertrouwen meegekregen: als je hard werkt, dan komt het ooit wel. Wij werkten ook hard voor school, huilden als we te laat thuis kwamen om op tijd in bed te liggen, of als we onze punten niet goed genoeg vonden ...”

Peter: “Die waren altijd goed.”

Christophe: “We wisten wel dat we speciaal waren met ons vieren. Papa was een dromer, mama de realist en wij zaten daartussen. ‘Als het niet goed gaat, hebben we elkaar altijd nog’, zei mama altijd. We konden kletterende ruzies maken, maar de dag erop was het: *let’s go on*, niemand bleef kwaad.”

Mon: “Wij aten ook niet in sterrenrestaurants, het waren gewone brasseries.”

Christophe: “Nee, meestal konden we ergens ook maar één keer komen door die ruzies (*lacht*). Nu zou je buiten gezet worden, denk ik. We gingen vaak naar het Kiekenkot. Dat was ook het enige dat nog open was na de veiling. Om 2u sliepen we nog niet.”

Peter: “Wat dat betreft is er veel veranderd. Nu hebben we goede veilingen en gaan we toch vroeg slapen. De veilingen zijn van 14 tot 17u, dan pak je twee tijdzones mee. Vroeger deden we tien veilingen per jaar, nu nog maar vijf. Toch is de omzet verdrievoudigd. We zijn er wel dag in, dag uit mee bezig met een

team van vijftien mensen. Ik ben super gelukkig als ik zie hoe goed dat marcheert.”

Welke tegenslag is u bijgebleven?

Mon: “De veiling van Art Nouveau glaswerk in Tokio in 1991, na het uitbreken van de tweede Golfoorlog. Alles was helemaal voorbereid, maar in het vliegtuig naar Japan zaten maar vier mensen, dat was een veeg teken. De antiekmarkt was gecrasht en ik had geen enkele klant meer. Het verlies was immens. Ik belde naar Emmy en zei: ‘Het is goed dat de ramen hier in de hotelkamer niet open kunnen, want anders was ik er misschien wel uit gesprongen.’ Toen ik landde in België kwam Emmy mij halen en ik verwachtte een tirade, maar ze nam me vast en zei: ‘Morgen is een andere dag.’”

Dat is mooi. Wanneer is het financieel dan beter geworden?

Peter: “Het keerpunt was de veiling met de schilderijen van het Antwerpse jezuietencollege in mei 1998 en de avant-gardeverzameling van advocaat René Victor het jaar ervoor. In 1999 organiseerde papa thematische veilingen: het dier in de kunst, de vrouw in de kunst, de viering rond Antoon van Dyck, die jukeboxen ...”

Het hoogtepunt was wellicht *Oiseau de Ciel* van René Magritte uit de Sabena-veiling in 2003.

Mon: “Dat was heel spannend, want een internationale collega had de curator opgebeld om te zeggen dat zij daar minstens 1 miljoen voor zouden binnenhalen. Ze wilden die Magritte dus uit de collectie halen. Toen de curator mij daarover belde, zei ik: ‘Wij garanderen ook 1 miljoen.’ Normaal staat er bij faillissementen nooit een prijs op. Ik zei ook: ‘U weet toch dat heel die veiling in elkaar stuikt als je de Magritte eruithaalt? En dat je heel België op je dak krijgt als dit ook nog in het buitenland gebeurt.’ Er waren 3.000 tot 4.000 loten, rond 19u was het aan de Magritte. Het waren de twee moeilijkste minuten uit mijn leven. Pas toen ik het eerste *vingerke* zag komen na die magische grens van 1 miljoen, viel er een last van mijn schouders. Uiteindelijk is het voor 3,4 miljoen verkocht, aan een Brusselaar. Ondertussen is het in de States opnieuw verkocht in *private sale*, ik weet niet hoeveel nullen erbij zijn gekomen.”

Een ander topstuk was de veiling van de dubbelzijdige schets van Rubens in 2016. Die was binnengebracht als een tekening van zijn leerling Antoon van Dyck. Vertel eens hoe dat gegaan is.

Christophe: “Die tekening was geschat op 10.000 tot 15.000 euro, maar ik twijfelde over de kunstenaar en ik ben naar Parijs gereden om aan Ger Luijten een second opinion te vragen. Hij zei: ‘Haal die

uit de veiling, die is te goed.' Vanuit het Rubenianum hier in Antwerpen kregen we de contactgegevens van dé Rubens-experte. Alleen in New York zouden we van Anne Marie Logan uitsluitel kunnen krijgen over de vraag of dit een echte Rubens was."

Peter: "Met die tekening in mijn handbagage ben ik dan naar New York gevlogen, samen met mijn vrouw en kinderen. Dat was heel spannend, zeker bij de douane. In The Metropolitan hebben ze het nauwkeurig bestudeerd. Logan was zeker: dit was een echte Rubens. Ze zag dat aan de *touch of brown*, prachtig toch? Van Dyck werkte met een meer sepia-achtig bruin, Rubens was in 1603-1604 in Italië waar hij houtskool gebruikte van een bepaalde boomsoort. De schets was bovendien gemaakt op handgeschept papier met een watermerk van Italiaanse makelij. Rubens was ook een goede ruiter. Op de tekening zie je hoe het paard reageert in volle galop. Die neus, die stijgbeugel, hij heeft dat in twee minuten geschetst, hé? Ongelofelijk. Ineens was die tekening veel meer waard, het is een scharnierwerk. Ik schatte het op 300.000 tot 500.000 euro, Fernand Huts kocht het voor 817.000 euro, commissie inclusief. Ik was heel content, ook voor de Antwerpse eigenaar. Tegelijk hebben we het veilinghuis incontournable gemaakt. Het voelde ook als een soort eresaluut van de tweede generatie aan de eerste."

Het bijzondere aan de job zit toch ook in het voorzitten van zo'n veiling en het afhameren van de stukken. Kan iedereen dat leren?

Mon: "Ik heb het zelf ook gewoon geleerd door naar anderen te kijken. Mijn moeder kwam graag in roepzalen in Antwerpen, als hobby, en ik ging haar daar na school ophalen. Dat wil ik ook kunnen, dacht ik toen. Bij mijn eerste winkel in Lier heb ik eens op de braderij heel de winkel leeg verkocht omdat ik alles heb geveild. Ik had Door Van Boeckel gevraagd om muziek te komen maken. Iedereen stond aan mijn kraam, de andere handelaars waren woest."

Peter: "Ondertussen organiseren wij de Platform-concerten, jazz. Toch mooi dat ook die muziek al van in het begin een rol speelde. Maar om op dat roepen terug te komen: Christophe en ik hebben dat eens moeten overnemen nadat papa een aneurysma had en naar het ziekenhuis moest. Christophe deed het voor de pauze en ik erna. Na afloop zei Christophe tegen mij: 'Indrukwekkend.'"

Christophe: "Ik was een goede rechterhand. Ik had het al eens van papa overgenomen in Mechelen de dag nadat hij de aankoop van het pand in Antwerpen was gaan vieren. Onder druk werken doe ik niet graag. Het was fijn om te merken dat Peter helemaal in die rol

opging, want het was toch altijd onze achilleshiel: stel dat er iets met papa gebeurt, wat dan?"

Mon: "Ik deed dat doodgraag."

Peter: "Je hebt soms wel wat bluf nodig. Het is niet omdat je daar zit, dat je de prijs krijgt die een stuk waard is. Het is toch ook een rol die je aanneemt."

Vijf jaar geleden is Emmy overleden. Behalve echtgenote en moeder, was zij ook een belangrijke spil in het veilinghuis. Hoe zijn jullie daar mee omgegaan?

Mon: "Ze is er nog, Emmy zit ook in ons DNA."

Peter: "We hebben afscheid kunnen nemen, dat is heel waardevol. Ze had alle vertrouwen in ons, terwijl ik dacht: ik moet nog zo veel vragen. Papa had al vroeger afstand genomen, maar de dagelijkse beslissingen lagen nog bij mama."

Christophe: "Ons laatste gesprek was: 'Alles is gezegd, hè.' Het heeft ons ook vleugels gegeven. We moesten het op onze eigen manier doen, we moesten alles op ons nemen, je probeert daar ook de zin van in te zien. De zomerbar en de concerten die we nu organiseren, is echt iets van ons. Mama zou dat te veel gedoe hebben gevonden, of te veel werk om alles op te kuisen, dus hielden wij ons soms ook in."

Peter: "We hebben nu iedere maandag een briefing, dat hadden we vroeger niet. Hier op de binnenplaats met de boom die hier staat, voelen we haar aanwezigheid. Zoals op de dag dat ze stierf en er net op dat moment de zon doorbrak door de donkere wolken. Dat heeft me echt geraakt."

Peter (links): "Hier op de binnenplaats met de boom die hier staat, voelen we de aanwezigheid van ons mama." Mon: "Emmy is er nog, ze zit in ons DNA." — © Nattida-Jayne Kanyachalao

Christophe: "We zijn twee zomers geleden met ons drieën op vakantie gegaan met een mobilhome, dat was geweldig. Naar Maastricht, de mijnsite Le Grand-Hornu in Bergen, een opening in Knokke. Ik ben met papa ook nog naar de Waddeneilanden geweest. Hij heeft voor ons gezorgd, nu zorgen wij voor hem."

Hoe is het eigenlijk met uw gezondheid, Mon?

Mon: "Na Emmy's dood ben ik op de sukkel geraakt. Ik ben nog maar 10% van wat ik was. Ik ben eens gevallen in mijn stamcafé Octo en een ruggenwervel is verschoven, sindsdien wil mijn been niet meer mee. Mijn ogen zijn slecht dus ik zie nog maar 20% van wat ik vroeger zag. Mijn geheugen laat mij ook in de steek dus ik vrees dat dementie mij ook parten zal gaan spelen. Sinds die val kon ik niet meer in het huis aan de kaaien blijven wonen, daar zit mijn kleindochter nu op kot. Ze heeft het mooiste kot van Europa en ik kan er altijd nog op bezoek gaan, maar dat is toch anders. Ik krijg tranen in mijn slechte ogen als ik er passeer."

Ondertussen zal u wel een van de actiefste bewoners van het rusthuis zijn, met een atypische kunstcollectie aan de muur.

Mon: "Ik woon twee tramhaltes van hier, in het Huizeken van Nazareth. Ik heb een slaapkamer en een badkamer, groot is het niet, maar het hangt vol kunst. Ik heb schilderijen van onder andere

Hubert Wolfs, Fred Bervoets, Koen Broucke, Eline Rauschenberger, Michel Buylen ... Tot consternatie van de medebewoners die het maar lelijk vinden, op vier bewoners na gok ik. Ik ga ook nog weleens musea bezoeken. Ondanks mijn slechte ogen, word ik nog geraakt door de kracht die uit de werken spreekt.”

Er is wel veel veranderd in de laatste decennia, is de charme van een veiling niet deels weg doordat veel bidders ergens anoniem achter een scherm zitten?

Mon: “Tijdens corona was er zelfs helemaal niemand, ik werd daar lastig van.”

Peter: “Ondertussen zien we dat de mensen wel terugkomen, gelukkig. Maar wij zijn blij met de honderden mensen uit de hele wereld die nu vanop afstand kunnen deelnemen aan onze veilingen. We hebben ondertussen drie camera’s die de activiteit van de veiling volgen voor de bidders online. Dat maakt het spannender.”

Mon: “Ik ben er altijd met de veiling.”

Peter: “Soms wakker, soms slapend, dan komt hij achteraf vragen: ‘Hoeveel heeft dat opgebracht (*lacht*)?’”

Christophe (links): “Al die mooie stukken die door onze handen gaan, de boeiende mensen die we ontmoeten, we zijn blij dat we dat mogen doen.” — © Nattida-Jayne Kanyachalao

Hoe zien jullie de toekomst? Zijn er kleinkinderen die de zaak willen overnemen?

Peter: “Mijn zoon en dochter hebben een andere richting gekozen. Kamiel is aan het doctoreren in de politieke wetenschappen en Kato doet interieurarchitectuur. Ze heeft gevoel voor esthetiek, maar zo’n bedrijf overnemen is nog iets anders. Dat doe je ook niet alleen.”

Christophe: “Ik heb zelf geen kinderen dus er staat geen derde generatie klaar. Zo’n bedrijf draag je ook niet over aan eender wie.”

Mon: “Dat zal niet simpel zijn nee, maar het hoeft ook niet, hè.”
Hoelang gaan jullie zelf nog door?

Mon: “Hen kennende gaan ze niet met pensioen, zoals ik dat eigenlijk ook niet gedaan heb. Mijn voordeel is dat ik hier altijd welkom ben. Ze hebben hier alles aangeslagen, maar zij zijn ook mijn levenswerk.”

Christophe: “Wat we na de dood van ons mama beseft hebben, is dat zij net niet lang genoeg geleefd heeft. Ze heeft te weinig genoten. Dat risico zit er voor ons ook in.”

Peter: “We moeten geen karikatuur van onszelf worden, twee broers zonder tanden die nog veilingen organiseren ...”

Zoals Statler en Waldorf van de Muppets. Ik zie daar toch wel een goed format in. Het zal vast volk trekken.

Peter: “Wie weet. We zullen niks uitsluiten (*lacht*). In onze job zijn we heel ons leven omringd door schoonheid, dat is zo’n voorrecht. We zien onszelf ook als een soort dienstverleners: de kennis en de schoonheid is niet van onszelf, we delen die en willen een maatschappelijke rol opnemen door hier tentoonstellingen te houden en concerten te organiseren.”

Christophe: “Ik heb deze week nog een inboedel geschat waar een prachtig paneel in zit, een stilleven van misschien wel 100.000 euro, en ook een Léon Spilliaert. Al die mooie stukken die door onze handen gaan, de boeiende mensen die we ontmoeten, we zijn blij dat we dat mogen doen. We zien wel wat de toekomst brengt. Daar niet van wakker hoeven liggen, is voor ons een luxe.”